

Wyrok z dnia 28 lutego 2001 r.

II UKN 248/00

Prawa do renty rodzinnej nie można nabyć po osobie, która - nie spełniając warunków ustawowych - uzyskała świadczenia w wyniku błędnej decyzji organu rentowego.

Przewodniczący SSN Barbara Wagner, Sędziowie: SN Beata Gudowska (sprawozdawca), SA Herbert Szurgacz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2001 r. sprawy z wniosku Marcina M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w B. Inspektoratowi w A. o rentę rodzinną, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 lutego 2000 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sąd Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku i oddalił odwołanie.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w A. z dnia 30 września 1994 r. przyznana została Wacławowi M. renta inwalidzka, którą pobierał do dnia zgonu. Decyzją z dnia 31 marca 1999 r. Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w B. odmówił jego synowi Marcinowi przyznania renty rodzinnej, stwierdziwszy, że ojciec uzyskał rentę inwalidzką na skutek błędnej decyzji organu rentowego, nie spełniwszy do niej warunków ustawowych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku uwzględnił odwołanie i przyznał ubezpieczonemu rentę rodzinną, a Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 16 lutego 1999 r. oddalił apelację organu rentowego. Sąd drugiej instancji, nawiązując do decyzji ustalającej prawo do renty zmarłego ojca ubezpieczonego, ustalił, że ubezpieczony spełnił przewidziany w art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) waru-

nek nabycia prawa do renty rodzinnej po ojcu, jako osobie, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do renty.

Kasacja organu rentowego została oparta na podstawie naruszenia przepisu art. 65 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego błędną wykładnię, dokonaną w oderwaniu od art. 100 tej ustawy. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi o prawie do renty rodzinnej członków rodziny pracownika, który w chwili śmierci miał ustalone prawo do emerytury lub renty inwalidzkiej albo spełniał warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Nie są to warunki alternatywne. Nie można ich rozumieć w sposób prezentowany przez Sąd Apelacyjny, że wystarczy, aby osoba, po której przysługuje świadczenie, miała ustalone prawo do renty bez względu na to, czy spełniała warunki wymagane do przyznania świadczenia. Przeciwnie, nie istnieje możliwość nabycia prawa do renty rodzinnej po pracowniku, który w chwili śmierci nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania emerytury lub renty inwalidzkiej. Pogląd ten, zachowujący w pełni aktualność, wyrażony został jeszcze na gruncie art. 108 w związku z art. 44 i 45 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym (jednolity tekst: Dz.U. z 1956 r. Nr 43, poz. 200), w wyroku Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 lutego 1959 r., TR III 838/58 (OSPİKA 1960 nr 7-8, poz. 183) i powtórzony - na gruncie art. 30 pkt 2 w związku z art. 116 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym (Dz.U. Nr 3, poz. 6 ze zm.) - w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 4 września 1978 r., II UZP 22/78 (OSNCP 1979 z. 3, poz. 47).

Ustalenie prawa do świadczeń w sytuacji, gdy nie zostały spełnione warunki przewidziane ustawą, nie prowadzi do nabycia prawa do nich ani nie odpowiada nabyciu tego prawa z mocy art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Faktu, że ojcu ubezpieczonego przyznano prawo do świadczeń, mimo braku uprawnień, nie można pomijać przy ustalaniu prawa do renty rodzinnej po nim, albowiem decyzja ustalająca prawo do świadczeń w wyniku błędu organu rentowego, nawet ostateczna i prawomocna w

stosunku do Wacława M., nie rodzi żadnych skutków prawnych w zakresie prawa jego następców. Odmienne pojmowanie powstania prawa do świadczeń prowadziłoby do nadania decyzjom Zakładu Ubezpieczeń Społecznych charakteru konstytucyjnego, którego nie mają.

Z tych względów Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹⁵ KPC, orzekł, jak w sentencji.

=====